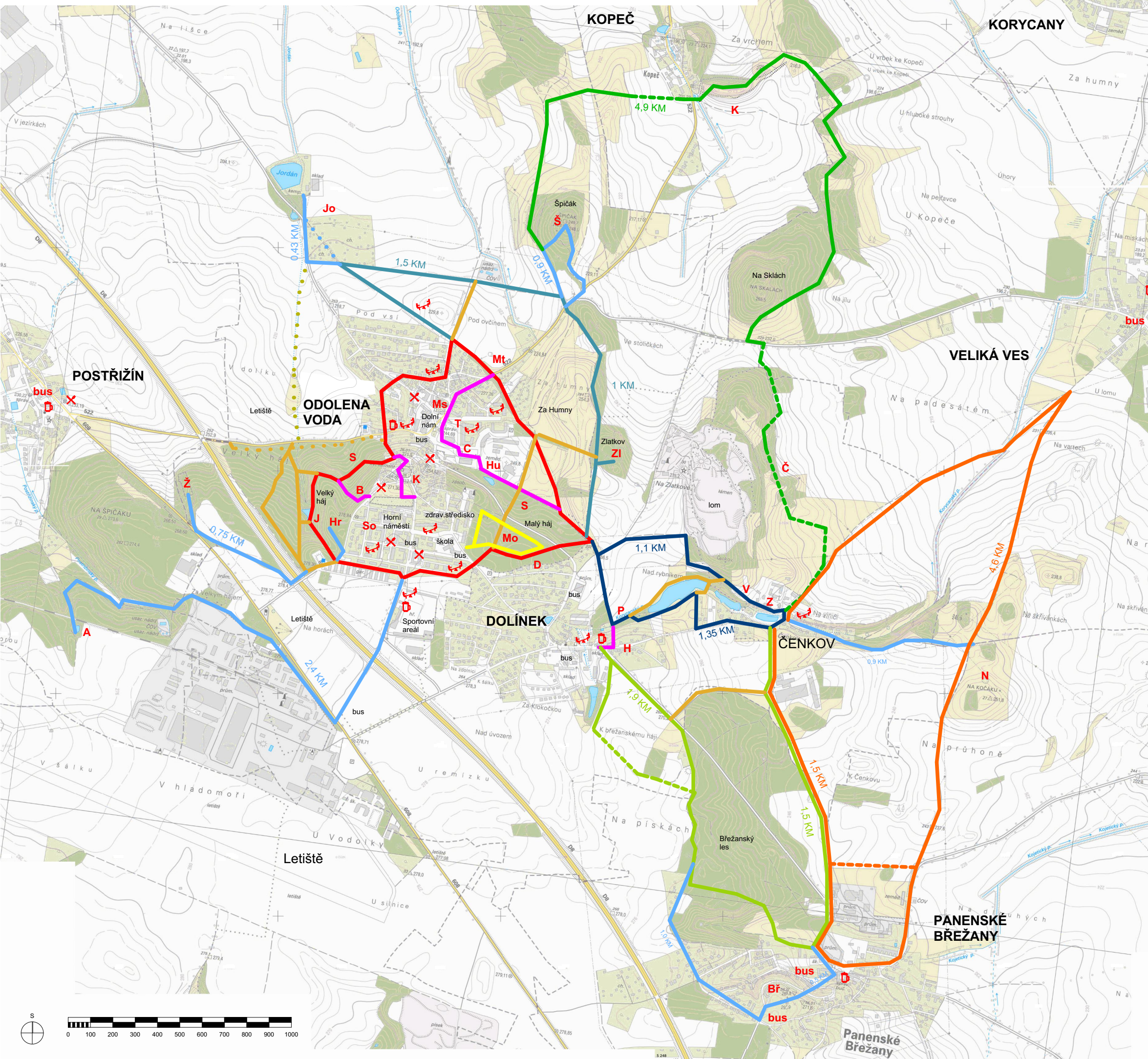

TURISTICKÁ MAPA ODOLENA VODA

LEGENDA
A - ŽABÍ JEZÍRKO U AERA
B - BARONSKÝ HŘBITOV
Bř - ZÁMKY A KAPLE BŘEŽANY
C - CUKROVAR - HISTORICKÝ VODOVOD
Č - KRAJINÝ PRVEK ČENKOV
D - VÍCEKMENNÉ DUBY KRÁL A KRÁLOVNA
H - HÁLKOVNA
Hr - HRADIŠTĚ
Hu - JEZÍRKO HUMNA
J - JEZÍRKO VE VELKÉM HÁJI
Jo - KOUPALIŠTĚ JORDÁN
K - KOSTEL
Ko - REZERVACE KOPEČ
Mo - PRAVĚKÉ MOHYLY
Ms - MARIÁNSKÝ SLOUP
Mt - MOST HISTORICKÉ VLEČKY
N - HEZKÉ MÍSTO - NA KOČÁKU
P - KORYCANSKÝ POTOK,
ČENKOVSKÉ RYBNÍKY
S - STUDÁNKY
So - SÍDLIŠTĚ SORELA
Š - REZERVACE ŠPIČÁK
T - TVRZ
Z - ZVONIČKA V ČENKOVĚ
ZI - KRAJINNÝ PRVEK ZLATKOV
Ž - ŽIDOVSKÝ HŘBITOV
V - HISTORICKÝ VODOJEM CUKROVARU

RESTAURACE
 PIVNICE
 DĚTSKÁ HŘIŠTĚ
 PROCHÁZKY OKRUK KOLEM VODOLKY 4.95 KM
 PROCHÁZKOVÝ OKRUH RYBNÍKY ČENKOV 1,45 KM
 MALÝ PROCHÁZKOVÝ OKRUH PŘES ZLATKOV
 VELKÁ PROCHÁZKA PŘES SOPKY
 VELKÉ PROCHÁZKA DO BŘEŽAN
 NAPOJENÍ Z MĚSTA
 NAUČNÁ STEZKA NAŠE STROMY
 SPOJKY
 ODBOČKY K ZAJÍMAVÝM MÍSTŮM
 ÚSEKY PŘES POLE A KEŘE
 PLÁNOVANÉ PROPOJENÍ

A - ŽÁBÍ JEZÍRKO U AERA - drobná značně zarostlá vodní plocha, původně pravděpodobně pískovna. Mělká voda a slunečná hladina podporuje výskyt pulců.

B - BARONSKÝ HŘBITOV - Na prvním pomníku čteme jména Matyáše Bedřicha barona Riese-Stallburga (1787-1864) a jeho ženy Marie, rozené baronky Hochbergové z Hennersdorfu (1792-1857). Během vlastnictví Odolena Vody touto rodinou (1882 - 1909) byl vybudován roku 1844 cukrovar 1844 a v roce 1882 byla na Vodolku dovedena železnice.

Bř - ZÁMKY A KAPLE BŘEŽANY - Barokní (horní) zámek z první pol. 18. století. Jedná se o prostou obdélníkovou stavbu, zvýrazněnou pouze balkónem v průčelí. Doplnkem zámku je v parku umístěná kaple sv. Anny, vystavěná v l. 1705 - 1707 J. B. Santinim. Stavba na půdorysu rovnostranného trojúhelníka s okosenými rohy. Tvary oken, ochozů a balustrád prozrazují inspiraci gotikou. Po roce 1945 se zámek stal majetkem státu. Klasicistní (dolní) zámek - Matyáš Friedrich von Riese-Stallburg začal se stavbou kolem roku 1840. Roku 1901 zámek převzala Hospodářská a úvěrová banka a prodala Ferdinandu Bloch-Bauerovi. Po válce zestátněn. Nyní je v soukromém vlastnictví a byly zahájeny restaurační práce.

C - CUKROVAR - HISTORICKÝ VODOVOD - V jižní části parkoviště v ulici Pod Štolami ze země vystupuje v přerušeném náspu ocelová trubka. Je to jedna z mála památek na cukrovar, který stával v místech dnešního objektu Panských teras. Vodovod zásoboval cukrovar vodou z Čenkovských rybníků, která byla díky svým alkalickým vlastnostem pro provoz vhodná. Trubky vodovodu byly odlévány nastojato z litiny, příruby jsou šroubované. Po cukrovaru se zachoval i místní název Nad Štolami. Byly zde totiž štolý pro čištění cukrovky. Díky těmto štolám byla v 80. letech posunuta stavba tehdejšího obchodního domu, dnešních Panských teras.

Č - KRAJINNÝ PRVEK ČENKOV - původně sopečný vrch vzniklý ve starohorách, ze kterého se v důsledku těžby zachovala jen část bočních svahů. Roste na nich vegetace suchých trávníků, která poskytuje útočiště četným chráněným a ohroženým druhům rostlin a živočichů. Z rostlin je to například lněnka Inolistá, hlaváč šedavý, silenka ušnice, černýš rolní, z motýlů lišaj pryšcový (identifikovatelný podle nápadně barevné housenky). Ptákům vyhovují nezapojené roztroušené křoviny, ze vzácnějších druhů byli zaznamenáni bělořit šedý nebo krkavec velký.

H - HÁLKOVNA - domek, ve kterém se 5. dubna 1835 narodil básník, prozaik, dramatik, literární kritik a publicista Vítězslav Hálek, vlastním jménem Vincenc. Otec hostinský. Původně studoval na kněze, v roce 1847, ve dvanácti letech, přešel na gymnázium. Rodina ho přestala finančně podporovat, živil se psaním básní a doučováním. Hálkova tvorba formována vesnickým prostředím.

Hr - HRADIŠTĚ - na ostrožně ve Velkém háji zachován čtyřúhelníkový areál, opevněný mohutným valem a příkopem. Stáří objektu je nejasné, kromě vzniku v době laténské (tzv. čtyřúhelníkové valy) lze uvažovat i o středověkém či novověkém vojenském ležení. Nejpravděpodobněji objekt představuje zaniklý hospodářský dvůr (připomínán 1477). V roce 2014 proběhlo zaměření a geofyzikální průzkum (na lokalitě tedy již nejsou kovové nálezy!).

Hu - JEZÍRKO HUMNA - původně část soustavy drobných rybníčků, dnes bezoodtokové jezírko zčásti zarostlé rákosem. V 90. letech z 25% zavezeno.

J - JEZÍRKO VE VELKÉM HÁJI - uměle založené jezírko/rybníček v prostoru Velkého Háje. Původní stav hladiny byl o 1 metr výše a přepad byl v pravé části hráze. Po výstavbě dálnice došlo k poklesu hladiny vlivem stržení pramenů. V jezírku je poměrně čistá voda a rostou v něm lekníny. Nad jezírkem prameniště.

Jo - KOUPALIŠTĚ JORDÁN - přírodní koupaliště v mělkém rybníce se zpevněnou hrází. Na břehu autocamp s toaletami, občerstvením, vstup.

K - BAROKNÍ KOSTEL SVATÉHO KLIMENTA vystavěný jezuitským řádem v letech 1732 - 1735 na místě staršího kostela (zmíněn poprvé 1352). Vrcholné dílo K.I.Diezenhofera, jedinečná kompozice interiéru složená na diagonálních zploštělých obloucích. V interiéru expresivní malby jezuity Jana Kubena. Při požáru v r. 1863 způsobeném bleskem shořel krov, hlavní klenba s rubovými výstužnými žebry váze zřícené střechy odolala.

Ko - REZERVACE KOPEČ Kopeč tvoří dva malé pahorky (Dlouhý vrch a Homolka) s navazující loukou a mírnými stráněmi u jihovýchodního okraje obce Kopeč. Geologický podklad se formoval ve třetihorách, kdy křídovými sedimenty pronikla čedičová žíla (augitit) a zformovala geomorfologický charakter dnešních pahorků. Hlavním předmětem ochrany jsou společenstva teplomilných trávníků a skalních výchozů s hlaváčkem jarním, pryskyřníkem ilyrským, kozincem dánským, dvojštítkem hladkoplodým a dalšími. Díky v Čechách ojedinělému výskytu lipnice bádenské je lokalita známá z botanické literatury již od konce 19. století. V území je velmi významná a bohatá také fauna bezobratlých, např. pavouků, dvoukřídilých, ploštic nebo měkkýšů. Z plazů je známá ještěrka obecná, z ptáků je udávána křepelka polní nebo ůhýk obecný.

Mo - MOHYLY - nad pramennou pánví v Malém háji je dosud zachována skupina několika mohyl, pravděpodobně z doby bronzové. Na začátku 20. století byly zřejmě tyto mohyly zkoumány A. Stockým, v roce 2014 zde proběhl geofyzikální průzkum.

Ms - MARIÁNSKÝ SLOPU - Sloup se nachází v severozápadním cípu náměstí. Pochází z roku 1706 a byl opraven roku 1923.

Mt - MOST HISTORICKÉ VLEČKY - místo, kde přetínala vlečka do cukrovaru Velkoveskou silnici. Vlečka zde již překonával částečně výškový rozdíl k horní úrovni své stanice (v místech dnešního prostoru za městským úřadem). Dnes jsou zde dva kamenné pilíře, na kterých byl umístěn železný most. Další křížení se zachovalo u silnice na Úžice, kde 300 metrů za rybníkem Jordán je mírně "esíčko" - původně železniční přejezd. Vlečka o délce 3 km mezi technologií cukrovaru v Úžici a Odolně Vodě byla v provozu od roku 1882 do roku 1923. Malá lokomotiva Adolfek pro tuto vlečku byla vyrobena v roce 1882 u firmy Krauss v Mnichov a sloužila v Úžicích až do roku 1974. Dnes je vystavena na nádraží v Liberci.

N - HEZKÉ MÍSTO - NA KOČÁKU - soustava drobných kopců, zatravněné pasáže se šípkovými keři a s hezkým výhledem severovýchodním směrem.

P - KORYCANSKÝ POTOK, ČENKOVSKÉ RYBNÍKY - soustava tří rybníků ležících na Korycanském potoce. Potok pramení v oblasti Dolínku. Část mezi prameništěm a horním rybníkem tvoří vrbové křoviny a rákosiště. Rákosem je lemován i celý horní, největší rybník.

Š - PŘÍRODNÍ REZERVACE VRŠKY POD ŠPIČÁKEM - Přírodní rezervaci tvoří ji výrazný vrchol Špičáku, dosahující nadmořské výšky 250 m n.m. a severněji umístěný hřebínek, který se skládá z několika nepoměrně menších vršků. Vršky vznikly vulkanickou činností ve starohorách a tvoří je bazalty a andezitobazalty. Předmětem ochrany jsou velkoplošné výskyty cenných suchých trávníků a dále acidofilní vegetace sukulentů a efemérů. Plochy sloužily jako pastviny, v současnosti nejsou využívány a trpí expanzí dřevin. Z významných rostlinných druhů zde roste kozinec dánský, křivatec český, koniklec luční český a divizna brunátná. Území vyhledávají také ještěrky a řada vzácných druhů bezobratlých. Z ptáků stojí za zmínku výskyt ůhýka obecného, bramborníčka černohlavého, pěnice vlašské nebo slavíka obecného, kterým vyhovují roztroušené křoviny s množstvím úkrytů i potravy. Mezi vysokou trávou hnízdí dnes již vzácná křepelka polní.

So - SÍDLIŠTĚ SORELA - Nové sídliště pro pracovníky letecké továrny Aero Vodochody (tehdy "Rudý Letov") ve stylu socialistického realismu (historismu, tzv. SORELA) vzniklo v letech 1955 - 1962. Bylo postaveno na plošině nad původní vesnicí Odolena Voda (dnes starší část tzv. horní Vodoly). Projektoval ho tým Ing.arch.Gorazda Čelechovského. V současnosti došlo k vícero necitlivým zásahům do tohoto urbanistického celku (nástavby, plastová okna, stylově nevhodné stavby narušující celkovou kompozici). Přesto si sídliště dosud uchovává svou architektonickou hodnotu i jistý půvab, především nejstarší část s tzv. finskými domky.

T - RENESANČNÍ TVRZ přestavěná na barokní zámek. Založena kolem roku1556 Janem Sekerkou ze Sedčic na místě staršího panského sídla. Po Bíle hoře zkonfiskována, 1623 prodána Lobkovicům a v roce 1671 prodána jezuitskému řádu, který dostavuje jižní křídlo s arkýřovou kaplí. Po zrušení řádu převedena na studijní, později náboženského fondu. V 19. století majetkem Augusta z Ledebouru, Jana ze Somssich a rodu baronů z Riese. Ve 20. století pak rodině Blochů, německému státu, po roce 1948 Blochům znárodněn. Do roku 1989 byty JZD. Dnes majetkem Richarda Kodyma, postupně rekonstruováno. Dochované renesanční klenby a barokní výzdoba.

V - HISTORICKÝ VODOJEM CUKROVARU - cihlová stavba ve svahu zbytků vrchu Čenkov. Jedná se prostor cca 4 x 3 metry o hloubce 3,5 metru zaklenutý cihlovou valenou klenbou. Voda do vodojemu byla čerpána z malého objektu, jehož pozůstatky jsou patrné na severním břehu nejnižšího z čenkovských rybníků. Z vodojemu tekla voda samotíží do cukrovaru, trasa je patrná při náspem ´pod cestou v místě drátů vysokého vedení a náspem na severní hraně Malého háje.

Z - ZVONIČKA V ČENKOVĚ - dřevěná vidlicovitá zvonička se stříškou, zasazená do netypického soklu. 23.6.2013 vysvěcení nového zvonu - náhrada za zcizený.

ZI - KRAJINNÝ PRVEK ZLATKOV - Vrch vznikl v proterozoiku vulkanickou činností a je tvořen bazalty a bazaltandezity (je součástí masívu, který severně pokračuje na vrch Špičák). Nelesní charakter území, udržovaný pastvou, umožnil rozvoj řadě vzácných xerotermních druhů a vegetaci. Nejcennější části jsou tvořeny suchými trávníky, především na místech skalních výchozů. Ze vzácnějších druhů to jsou rozrazil klasnatý, hlaváč šedavý, lněnka Inolistá, černýš rolní nebo kavyl vláskovitý

Ž - ŽIDOVSKÝ HŘBITOV - Hřbitov byl založen nejpozději na počátku 19. století (údajně roku 1812) a roku 1896 byl rozšířen. Na ploše 1701 m2 se zachovalo kolem 200 náhrobků, nejstarší z roku 1831, nejmladší 1935. Cca uprostřed (na konci kaštanové aleje, která vede od vstupní brány) se patrně nacházela vozovna nebo márnice, ze které jsou dnes patrné jen zbytky obvodového zdiva. Kolem roku 1997 byla rekonstruována většina obvodní zdi a do vstupu osazena nová kovaná brána. Spolu s ní se dočkala rekonstrukce i studna v severozápadním rohu areálu. Postupně následovalo vztyčení velké části původně několik desítek let povalených náhrobků převážně z 19. století. V novější části hřbitova většina náhrobků chybí.

UPOZORNĚNÍ - SEZKY NEJSOU ZNAČENY

Vydáno 2015 městem Odolena Voda, autor Tomáš Lohniský poděkování za spolupráci: Tereza Fraňková, Daniel Hřčka, Petr Meduna